

Dr. h. c. prof. JUDr. Jaroslav Ivor, DrSc.
Fakulta práva
Paneurópska vysoká škola Bratislava

Oponentký posudok
na dizertačnú prácu JUDr. Dalibor Šellenga s názvom
„Trestní odpovědnost právnických osob“.

Na základe ustanovenia za oponenta dizertačnej práce doktoranda JUDr. Dalibora Šellenga predkladám oponentský posudok na jeho dizertačnú prácu s horeuvedeným názvom:

Bez akýchkoľvek pochybností je možné konštatovať, že máloktorá otázka trestnoprávnej teórie vyvolala v posledných desaťročiach toľko odborných diskusií, rôznorodých i protichodných názorov, najmä v stredoeurópskom priestore, ako je téma trestnej zodpovednosti právnických osôb. Aj pre Českú republiku ide o tému relatívne novú, pretože po mnohoročných teoretických a legislatívnych diskusiách až v roku 2011 zákonom č. 418/2011 Zb. bol aj tu, ako v jednej z posledných krajín EÚ do právneho poriadku zakotvený inštitút trestnej zodpovednosti právnických osôb.

Z tohto pohľadu ide jednoznačne o prácu veľmi aktuálnu a to ako z pohľadu ďalšieho teoretického rozpracovania, ale i praktického, reagujúceho na úplne nové, dosiaľ nepoznané aplikačné problémy.

Dizertačná práca JUDr. Dalibora Šellenga je monotematickou prácou prezentujúcou výsledok jeho doktorandského štúdia. Autor v nej preukázal, že ovláda vedeckú propedeutiku v teoretickej i praktickej rovine. Ako autor v úvode práce konštatuje, za hlavný cieľ práce pokladá predložiť ucelený výklad súčasnej českej právnej úpravy trestnej zodpovednosti právnických osôb a zároveň poukázať na niektoré jej zvláštnosti, nedostatky a výkladové nepresnosti. Zvolené vedecké metódy t.j. najmä prístup analytický, prístup normatívny a tiež historický a komparatívny sú adekvátne téme i vytýčenému cieľu. Pozitívne treba hodnotiť i uplatnenie teoreticko-praktického prístupu pri riešení vybraných inštitútov. Pri spracovaní témy autor využil rozsiahlu monografickú, učebnicovú i časopiseckú odbornú literatúru z českých i zahraničných zdrojov, vhodne doplnenú o elektronické pramene, medzinárodné dokumenty, ako i adekvátnu judikatúru.

Po formálnej stránke z hľadiska rozsahu (208 normostrán textu), obsahu, štruktúry, práce s literatúrou, popisu metód, citačných požiadaviek a pod., práca spĺňa všetky kritériá na dizertačnú prácu. Text je spracovaný kvalitným, právnickým jazykom používajúc aktuálnu odbornú terminológiu. Práca sa člení na úvod, štyri kapitoly a záver. Vnútorne členenie kapitol je logické, racionálne a vyvážené, pričom rešpektuje zvolený cieľ.

V prvej kapitole autor predkladá rozbor základných pojmov, ďalej historický vývoj trestnej zodpovednosti právnických osôb vo svete, prehľad medzinárodných záväzkov a odporúčaní na zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb pre Českú republiku.

Významná je analýza dôvodov pre zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb, možných modelov právnej úpravy a osobitne oceňujem i kriminologický pohľad na kriminalitu právnických osôb.

Druhú kapitolu z hľadiska obsahu i rozsahu možno označiť za jadro práce. Autor veľmi podrobne podrobuje kritickej analýze súčasnú českú právnu úpravu. Zameriava sa najmä na ústavno-právne aspekty trestnej zodpovednosti právnických osôb a ťažiskové inštitúty zákona t.j. najmä otázky pôsobnosti, rozsahu kriminalizácie, pričítateľnosti, prechodu trestnej zodpovednosti na právneho nástupcu. Cenné sú výroky rozhodnutí ústavných súdov niektorých krajín EÚ, ale i zhromaždenie viacerých aplikačných problémov i údajov o nerovnomernosti v postihu právnických osôb z hľadiska geografického na súdoch v ČR. Veľmi presne poukazuje na aktuálne výkladové nejasnosti a nepresnosti právnej úpravy, pričom jeho argumentácia je vecne správna a využiteľná.

V tretej kapitole sa autor sústreďuje na zvláštne prípady trestnej zodpovednosti právnických osôb, z ktorých analyzuje trestnú zodpovednosť koncernu, bánk, družstevných záložní, politických strán, cirkví a náboženských spoločností, ako i odborových organizácií.

Štvrtá kapitola sa zaoberá compliance programami, t.j. internými opatreniami s cieľom zachovania zákonnosti a predchádzaniu kriminality v činnosti obchodných korporácií, ako i pojmom a obsahom tzv. interného vyšetrovania.

V závere autor zhrňa svoje poznatky a kritické výhrady k súčasnej právnej úprave s poskytnutím východísk a návrhov de lege ferenda.

V kontexte vyššie uvedených hodnotení a záverov považujem stanovený cieľ dizertačnej práce za splnený. Dizertačná práca je jednoznačne prínosom v stále aktuálnej diskusii o trestnej zodpovednosti právnických osôb v Českej republike, má veľmi dobrú odbornú úroveň a prináša množstvo cenných kritických poznatkov, hodnotení, komparácie so zahraničnými úpravami a v neposlednom rade celý rad pre legislatívnu i aplikačnú prax využiteľných návrhov a odporúčaní autora. Z hľadiska vedy trestného práva otvára priestor pre ďalšie vedecké skúmanie a odborné diskusie.

Ako námiet do diskusie v rámci obhajoby odporúčam otázky:

- V čom vidí doktorand základné príčiny častej novelizácie zákona č. 418/2011 Zb, keď tento bol od nadobudnutia účinnosti dňom 1. 1. 2012 už celkom deväťkrát novelizovaný?
- Aký je názor doktoranda na efektívnosť nemeckého modelu administratívno-právneho postihu právnických osôb a úvahy o prechode k pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb v Nemecku?

Cieľom doktorandského štúdia je okrem iného pripraviť študenta pod vedením školiteľa na samostatnú tvorivú vedeckú prácu. Zastávam názor, že JUDr. Dalibor Šelleng preukázal v predloženej dizertačnej práci veľmi kvalitné odborné znalosti, prehľad a schopnosť pracovať s odbornou literatúrou, judikatúrou, využívať vedecké metódy práce, ako aj spôsobilosť kreatívne prezentovať a odôvodniť vlastné návrhy a závery. Hodnotená práca spĺňa všetky požiadavky kladené pre tento druh kvalifikačných prác.

Na základe horeuvedených konštatovaní a hodnotení odporúčam prácu k obhajobe pred príslušnou komisiou pre obhajobu dizertačnej práce.

V Bratislave 28. 8. 2018

Dr. h. c. prof. JUDr. Jaroslav Ivor, DrSc.